

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Bakalářská práce

2018

Zuzana Borová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Mediální obraz české šlechty po roce 1989

Bakalářská práce

Autor práce: Zuzana Borová

Studijní program: Mediální a komunikační studia

Vedoucí práce: PhDr. Jan Cebe, Ph.D.

Rok obhajoby: 2018

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 31.7.2018

Zuzana Borová

Bibliografický záznam

BOROVÁ, Zuzana. *Mediální obraz české šlechty po roce 1989*. Praha, 2018. 50 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky, Vedoucí bakalářské práce PhDr. Jan Cebe Ph.D.

Rozsah práce: 74 119 znaků včetně mezer

Anotace

Tato bakalářská práce bude zkoumat mediální obraz české šlechty po roce 1989, a to konkrétně v letech 1991 až 1994, kdy docházelo k největšímu návratu vyvlastněného majetku na základě tehdy přijatých restitučních zákonů. Praktická část bakalářské práce se bude zabývat analýzou dvou novinových titulů, a to Rudého Práva a Lidových novin. U těchto dvou periodik je možné předpokládat, že k tématu budou zastávat odlišná stanoviska. Jejich porovnání pak bude poslední kapitolou praktické části. V teoretické části budou vysvětleny nejdříve důvody, proč k odebrání majetku českým šlechtickým rodinám došlo a pak budou popsány legislativní normy, díky kterým ho mohly znovu získat zpět. Postavení šlechty v 90. letech 20. století bylo i politickým tématem a tomu se bude věnovat jedna z kapitol v teoretické části, která reflektuje tehdejších politických představitelů k tomuto tématu v poslanecké sněmovně. V teoretické části také budou popsány změny ve vlastnictví a ve vydávání dvou novinových titulů, které byly vybrány ke zkoumání.

Annotation

This bachelor thesis will examine the media coverage of Czech nobility after 1989, specifically between 1991 and 1994, when the largest returns of property on the basis of restitution laws, which were adopted at that time, were implemented. The analytical part of the bachelor thesis will be devoted to the analysis of two newspaper titles – Rudé právo and Lidové noviny. These two periodicals are assumed to hold opposing opinions to this topic. The last chapter of the analytical part will be devoted to their comparison. The theoretical part will explain the reasons for removal of the property of Czech noble families and describe the legislative norms which helped them to regain it. The nobility was a political topic in the 1990s and one of the chapters in the theoretical part will be devoted to that, which will reflect the expressions of that time political leaders to this topic in the Chamber of Deputies. Also, the theoretical part will pay attention to changes of two newspaper titles chosen for the research.

Klíčová slova

Šlechta, restituce, Rudé právo, Lidové noviny, mediální obraz

Key Words

nobility, restitution, Rudé právo, Lidové noviny, media coverage

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu PhDr. Janovi Cebemu, Ph.D. za pomoc a cenné rady při tvorbě této bakalářské práce.

Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Mirce Salavové, která mi pomohla svými znalostmi při tvorbě kapitoly týkajících se historického kontextu.

Na závěr bych chtěla také poděkovat své rodině, která mi byla po dobu celé tvorby této práce velkou podporu a bez ní bych práci pravděpodobně nikdy neodevzdala.

Obsah

ÚVOD.....	2
1. KONFISKACE MAJETKU ČESKÉ ŠLECHTY PO ROCE 1945	3
1.1 1945–1948	4
2. ZMĚNY PO SAMETOVÉ REVOLUCI ROKU 1989	6
2.1 ROZČLENĚNÍ RESTITUCÍ	6
2.2 POSTAVENÍ RESTITUCÍ V ČESKÉM PRÁVNÍM ŘÁDU	8
2.2.1 <i>Zákon o zmírnění následků některých majetkových křivd</i>	8
2.2.2 <i>Zákon o mimosoudních rehabilitacích</i>	9
2.2.3 <i>Zákon o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku</i>	10
2.3 REAKCE POLITIKŮ NA RESTITUCE, A PŘEDEVŠÍM PAK NA NÁVRAT MAJETKU ČESKÉ ŠLECHTĚ	11
3. NEJVÝZNAMNĚJŠÍ RESTITUČNÍ KAUZY	12
3.1 KAUZA OPOČENSKÉ VĚTVE COLLOREDO-MANSFELDŮ.....	12
3.2 KAUZA RODINY SALM-REIFFERSCHIEDT	13
3.3 KAUZA RODINY STERNBERGŮ	15
4. ZMĚNA MÉDIÍ PO ROCE 1989	16
4.1 RUDÉ PRÁVO.....	17
4.2 LIDOVÉ NOVINY.....	18
5. METODOLOGIE	20
5.1 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	21
5.2 VÝZKUMNÝ SOUBOR	21
6. KVANTITATIVNÍ OBSAHOVÁ ANALÝZA VYBRANÝCH TITULŮ	22
6.1 PRODUKCE ZKOUMANÝCH TITULŮ	22
6.2 ANALÝZA ANALYTICKÝCH PROMĚNNÝCH.....	25
7. ZODPOVĚZENÍ VÝZKUMNÝCH OTÁZEK	31
7.1 HLAVNÍ VÝZKUMNÁ OTÁZKA.....	31
7.2 VEDLEJŠÍ VÝZKUMNÉ PODOTÁZKY	31
ZÁVĚR	33
POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE	35
KNIŽNÍ ZDROJE	35
ČASOPISECKÉ A NOVINOVÉ ZDROJE.....	36
INTERNETOVÉ ZDROJE.....	36
ZÁKONY.....	37
SEZNAM PŘÍLOH.....	42
PŘÍLOHA Č. 1: KÓDOVACÍ KNIHA	43

Úvod

Při výběru tématu pro tuto bakalářskou práci jsem se nechala inspirovat svou prázdninovou brigádou – pracovala jsem jako průvodkyně na zámku. A při této práci jsem se dnes a denně setkávala se stále přetrvávajícími předsudky návštěvníků vůči členům šlechtických rodů.

Bakalářská práce „Mediální obraz české šlechty po roce 1989“ si klade za cíl pokusit se ukázat na příkladu dvou názorově odlišných periodik mediální obraz, který si mohli vytvořit čtenáři těchto dvou titulů. Zvolila jsem Rudé Právo a Lidové noviny, jež se nacházejí na zcela opačných stranách politického spektra a okruh jejich čtenářů je také vcelku odlišný.

Zkoumané období bylo stanoveno mezi lety 1991 až 1994 a to proto, že v roce 1991 byl přijat zákon umožňující největší restituce majetku a v roce 1994 pak definitivně skončila lhůta pro jeho vyžádání.

Hlavními zdroji se pro mě staly publikace autora Josefa Bendy, a to jeho *Restituce majetku bývalých šlechtických rodů po roce 1989* a *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. Mimo těchto titulů jsem také čerpala z *Dějiny českých médií 20. století* a *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*.

V teoretické části bakalářské práce nejdříve vysvětluji dějinné události a také zákony, které vedly ke konfiskaci majetku českých šlechtických rodů. V další kapitole popisují zákony přijaté po roce 1989 vedoucí k restituci, což je důležité pro následnou praktickou část. Mimo to se věnuji i třem šlechtickým rodům a ukazuji příběh jejich cesty zpět k původnímu majetku. V posledku se věnuji proměně mnou zkoumaných novinových titulů po roce 1989.

V praktické části pak analyzuji Rudé Právo a Lidové noviny ve stanoveném období. Mým předpokladem je, že Rudé Právo bude zastávat stanoviska spíše proti české šlechtě a její vykreslení v daných novinách bude silně tendenční. Naopak u Lidových novin předpokládám, že budou přinášet objektivní informace a budou spíše na straně šlechty v případných soudních sporech.

Oproti schválené tezi došlo k přidání jedné z podkapitol v teoretické části. V té jsou výroky politiků k tématu české šlechty na půdě poslanecké sněmovny. Přidána byla proto, aby bylo lépe pochopitelné, jak také mohl být tvořen mediální obraz české šlechty.

1. Konfiskace majetku české šlechty po roce 1945

Oba světové konflikty 20. století a následné nové uspořádání znamenaly pro českou šlechtu velké změny. Po rozpadu Rakouska-Uherska a vzniku samostatné Československé republiky, přijalo Revoluční národní shromáždění zákon o zrušení šlechtictví, řádů a titulů.¹ Šlechtické rody, které patřily k jednomu z největších vlastníků půdy v novém státě, navíc přišly o část svého majetku. „Záborový zákon ze 16. dubna 1919 stanovil hranici, od níž se měl provádět zábor půdy na 150 ha zemědělské a 250 ha veškeré půdy včetně lesů a rybníků. Do záboru spadaly i průmyslové a jiné podniky a objekty tvořící součást šlechtických a církevních panství.“²

I přes tuto dějinnou zkušenost pročeská šlechta vyjádřila svou podporu republice v době krize ve 30. letech 20. století, kdy ji ohrožovali nacisté. Poté, co si Hitler nárokoval zabránění všech československých území, v nichž se minimálně 50 % obyvatel hlásí k německé národnosti, sestavil Karel VI. Schwarzenberg deklaraci adresovanou prezidentu Edvardu Benešovi. Při přijetí prezidentem ji přečetl František Kinský a pronesl mimo jiné, že: „... *jsme si vědomi svých zděděných povinností k vlasti a ke státu, který byl domovem našich předků a jehož stará práva jsme vždy chtěli, a i dnes chceme hájit.*“³ I protektorátnímu prezidentovi Háchovi česká šlechta vyjádřila několika veřejnými dopisy podporu českému národu v době německé okupace. Mezi signatáři byli i ti, kteří nesouhlasili s pronásledováním šlechticů proto, že se i přes hrozby a násilí nepřihlásili k němectví.⁴

¹ § 1 odst. 1 zákona č. 61/1918, jímž zrušují se šlechtictví, řády a tituly

² PRŮCHA, Václav a kol. *Hospodářské a sociální dějiny Československa 1918-1992*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2004-2009. 2 sv. ISBN 80-7239-147-X., s. 84

³ HAZDRA, Zdeněk. „Mnichovské dny“ jako milník ve vztahu šlechty a novodobé české společnosti, in: *Mnichov 1938 a česká společnost, Sborník z mezinárodního symposia k 70. výročí mnichovské dohody*, Praha 2008, s. 42-43.

⁴ Viz HAZDRA, Zdeněk. Česká šlechta v časech nacistické okupace (malé zamyšlení), in: *Válečný prožitek české společnosti v konfrontaci s nacistickou okupací (1939-1945)*. Sborník příspěvků ze symposia k 70. výročí vypuknutí druhé světové války, Praha 2009. Týž, „Mnichovské dny“.

1.1 1945–1948

Výše bylo zmíněno, že i politická situace a její další vývoj po druhé světové válce mělo dopad na členy šlechtických rodů v Československu a stejně jako po té první se týkal movitého i nemovitého majetku, a to v rámci pozemkové reformy, která proběhla ve třech etapách:

- 1) konfiskace půdy Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů,
- 2) tzv. revize první pozemkové reformy,
- 3) výkup veškeré půdy nad 50 ha a půdy spekulanti,

Pro tuto práci jsou důležité hlavně první a třetí, ty tedy budou vysvětleny níže.

V průběhu i po konci druhé světové války vydal prezident Edvard Beneš řadu dekretů, z nichž pro tuto práci jsou nejdůležitější dekrety č. 5/1945 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů a č. 12/1945 Sb. o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského lidu. Tím prvním se rušily veškeré převody i jednání o majetku, která proběhly po září 1938 „... *pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce*.“⁵ Druhý určoval, že kdo se kdykoliv, tedy i členové šlechtických rodů, přihlásil v jakémkoliv sčítání lidu po roce 1929 k německé nebo maďarské národnosti,⁶ či vědomě napomáhal okupantům, byl mu zabaven majetek a dán pod státní správu, a to bez nároku na náhradu.⁷

Jedním z rodů, které tyto majetkoprávní dekrety zasáhly, byli i Schwarzenbergové, zvláště jejich hlubocko-krumlovská větev. Proti převedení „svého“ majetku se odvolal JUDr. Adolf Schwarzenberg a žádal o udělení výjimky, aby mohl i nadále spravovat rodový majetek, ta mu však po různých průtazích udělena nebyla.⁸ Dovršení sporů JUDr. Schwarzenberga a československého státu znamenal červen 1947, kdy sociálně-demokratický klub předložil parlamentu zákon č. 143/1947 Sb., známý také jako „Lex Schwarzenberg“, kterým bylo zasaženo do majetkových práv jednotlivce. Tímto zákonem se státu bez náhrady dostal veškerý movitý majetek, veškerý inventář a provozní kapitál. JUDr. Schwarzenberg tak

⁵ § 1 odst. 1 zákona č. 5/1945 Sb., dekret presidenta republiky o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů

⁶ Osoby německé a maďarské národnosti, které dokázaly svůj podíl na osvobození Československé republiky nebo pomoc při jejím fungování, byl zemědělský majetek ponechán na základě žádosti. O ní rozhodoval okresní národní výbor.

⁷ § 1 odst. 1 zákona č. 12/1945 Sb., dekret presidenta republiky o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa

⁸ JUDr. Adolf Schwarzenberg stál v čele primogenitury rodu a byl správcem jejího majetku. Významný český antifašista a podporovatel Edvarda Beneše. Během druhé světové války emigroval nejprve do Itálie a poté do USA. Po válce setrval i s rodinou ve Švýcarsku, protože československé úřady mu zakázaly návrat do země.

přišel například o zámky Hluboká nad Vltavou, nebo Český Krumlov a také o rodinnou hrobku v Domaníně u Třeboně.⁹

K 1. lednu 1948 bylo na základě dekretů zkonfiskováno celkem 514 českých a moravských zámků, hradů a tvrzí z celkem 2 032, které patřili příslušníkům šlechtických rodů.¹⁰

Necelý měsíc po únorovém převratu 1948, kdy se v Československu dostala k moci komunistická strana, přijalo Ústavodárné národní shromáždění zákon č. 46/1948 Sb., o nové pozemkové reformě (trvalé úpravě vlastnictví k zemědělské a lesní půdě). Ten určoval, že vše nad 50 ha půdy stát za náhradu od výkonných zemědělců odkoupí, náhrady však nikdy vyplaceny nebyly. „*Ustanovení tohoto zákona se vztahují na pozemkové vlastnictví výkonného zemědělce, pokud výměra jeho půdy, označené v odstavci 7, včetně půdy jeho rodinných příslušníků (§ 4), přesahuje 50 ha. Půdu (odstavec 7) přesahující tuto výměru, jakož i zastavěné plochy, nádvoří a soukromé cesty, pokud slouží zemědělské výrobě a nejsou nutné k řádnému hospodaření v dosavadním podniku, vykoupí stát za náhradu (§ 9, odst. 1) a přidělí je oprávněným uchazečům za podmínek uvedených v § 16.*“¹¹

Tímto zákonem a následujícími vládními nařízeními přišla veškerá bývalá šlechta, i ta, která se nemusela potýkat s prezidentskými dekrety, o zbytek svých majetků a musela se rozhodnout, zda zůstane, nebo odejde do exilu. V posledním roce druhé světové války žilo na území bývalého československého státu zhruba 200 rodin, které se řadily ke šlechtě, kvůli perzekuci a hrozícímu nebezpečí jich zde po roce 1948 zůstalo jen okolo 40. Mezi nimi členové rodin Lobkowiczů, Kinských, Schliků, Schwarzenbergů nebo Waldsteinů.

⁹ BLAŽKOVÁ, Tereza a Lukáš BLAŽEK. *Lex Schwarzenberg – historicko-právní pohled: Historicko-právní pohled. Paměť a dějiny.* 2017, (1), 15 -26.

¹⁰ VACULÍK, Pavel. *Komunistická perzekuce šlechty.* Praha: Baset, 2004. ISBN 80-7340-026-X., s. 20-21

¹¹ § 1 odst. 2 zákona č. 46/1948 Sb., o nové pozemkové reformě (trvalá úprava vlastnictví k zemědělské a lesní půdě)

2. Změny po sametové revoluci roku 1989

V této kapitole nebudou zkoumány společenské změny po roce 1989, ale spíše změna legislativní, hlavně s přihlédnutím k restitučním zákonům. Ty jsou určující pro další zkoumání v této práci, protože na jejich základě byl navrácen majetek původním majitelům, tedy i českým šlechtickým rodinám.

Dále zde budou vysvětleny jednotlivé restituční zákony především s přihlédnutím k české šlechtě. Zákony a právní normy, podle kterých došlo k zabavení nejenom jejího majetku nejenom, byly popsány v předchozí kapitole.

Prostoru se dostane i vyjádření některých politiků k restitučním zákonům, zvláště druhého přijatého zákona o mimosoudních rehabilitacích. Zkoumány budou jejich výroky na půdě sněmovny a pak také ve vybraných médiích.

2.1 Rozčlenění restitucí

Restituční procesy se netýkaly jen majetku šlechtických rodin, ale také velké řady dalších fyzických či právnických osob. Podle Josefa Bendy lze rozdělit restituovatelný majetek do celkem šesti základních skupin.¹²

Pro práci jsou klíčové především tři skupiny majetku, který byl původním vlastníkem zabaven. Tou první důležitou pro další popis je majetek zabavený po skončení druhé světové války „*poraženým státům a jejich státním příslušníkům, jakož i kolaborantům a jejich pomahačům*“.¹³ Tento právní předpis definuje případné navrácení majetku zejména sudetským Němcům na území dnešní České republiky. V tomto případě neměli bývalí majitelé na vrácení svého majetku nárok a ani na finanční kompenzaci za něj. Předpis se týká i některých šlechtických rodin, které se za války přihlásili k německému občanství, a proto jim majetek po roce 1989 nebyl vydán. Dva takové případy a jejich průběh budou popsány v následující kapitole.

Druhou skupinou podle Bendy je majetek zabavený komunistickým režimem po převratu v roce 1948. V tomto případě došlo na tzv. naturální restituce, tedy navrácení majetku v plné výši až do původního stavu. Pokud ty nebyly možné, bylo přistoupeno k finanční kompenzaci.¹⁴

¹² BENDA, Josef. *Restituce majetku bývalých šlechtických rodů po roce 1989*. Praha: Tuláček, 2013. ISBN 978-80-904762-2-6., s. 60

¹³ Tamtéž, s. 61

¹⁴ Tamtéž, s. 61

Poslední definovanou skupinou je majetek, který byl zabavován osobám v období od 5. května roku 1945 do 24. února 1948 podle „*zvláštních právních předpisů*“.¹⁵ V tomto případě stejně jako v prvním, nebylo k restitucím přistoupeno, ani k jakékoliv finanční kompenzaci.

Restituce se samozřejmě týkaly i dalšího majetku než toho zabaveného ve výše uvedených obdobích, a nejen šlechtickým rodinám. Velmi medializovanými a diskutovanými byly například církevní restituce, které se dočkaly konečného zákonného řešení až v roce 2012. I v dnešních dnech jsou stále probíraným tématem, nyní se řeší jejich případné zdanění, což navrhuje především komunističtí poslanci.¹⁶

Je možné také porovnat řešení restitucí majetku v okolních zemích. Jako příklad můžeme uvést sousední Polsko. Zde nedošlo k jakémukoliv narovnání majetkových křivd, a to ani pomocí finančních kompenzací. Polsko je jediným státem, kde po pádu komunismu neproběhly žádné restituční procesy.¹⁷

Druhým příkladem pak může být Maďarsko, které uznalo majetkové křivdy původních vlastníků, ale zároveň přijalo tezi, že při vyvlastnění majetku šlo o krok legální podle tehdejší legislativy, i když ne o krok legitimní. Původní vlastníci majetku v Maďarsku se tak dočkali pouze menší finanční kompenzace.¹⁸

Původní záměr restitucí v československém, resp. českém prostředí byl takový, aby došlo jen k narovnání majetkových křivd zejména v morálním smyslu slova, a nepředpokládal zásadní přesuny majetku. Postupně se ovšem okruh skupin majetku, který mohl být navrácen bývalým majitelům, neustále rozšiřoval. Restituční proces se tím stával ekonomickým problémem a ve chvíli vznesení restitučních požadavků tzv. sudetskými Němci, také problémem politickým.

¹⁵ BENDA, Josef. *Restituce majetku bývalých šlechtických rodů po roce 1989*. Praha: Tuláček, 2013. ISBN 978-80-904762-2-6., s. 61

¹⁶ *Sněmovna podpořila návrh komunistů na zdanění církevních restitucí*. Novinky.cz [online]. Praha, 2017, 28.2.2017 [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/464741-snemovna-podporila-navrh-komunistu-na-zdaneni-cirkevnych-restituci.html>

¹⁷ BENDA, Josef. *Restituce majetku bývalých šlechtických rodů po roce 1989*. Praha: Tuláček, 2013. ISBN 978-80-904762-2-6., s.63

¹⁸ Tamtéž, s. 64

V případě restituentů z řad české šlechty někteří političtí představitelé předpokládali, že mohou navázat na tradici svých předků – velmi úspěšných podnikatelů v období první republiky, a tak přispět k obrodě národa hospodářské i mravní.¹⁹

Restituce se kromě nápravy majetkových křivd, nejen v případě šlechtických rodů, staly spolu s malou a velkou privatizací jedním ze způsobů odstátnění direktivního hospodářství a přechodu k tržní ekonomice.

2.2 Postavení restitucí v českém právním řádu

V ústavně-právní rovině nebylo restituční právo na návrat majetku přesně ukotveno, lze však vycházet z preambule Ústavy České republiky a Listiny základních práv a svobody, ze které si můžeme odvodit snahu ústavodárců vypořádat se s negativními důsledky předchozího období nesvobody i v majetkoprávní rovině.

Důležité je také říci, že restituce sice byly založeny na nápravě starých křivd, ale pouze v tom měřítku, aby se nepřipustil vznik křivd nových.²⁰ Dalším podstatným bodem restitučních norem v českém prostředí je také to, že nedochází ke zpětnému rušení zákonů a právních aktů, na jejichž základě došlo k majetkovým křivdám. Restituční zákony slouží pouze k nápravě důsledků, které z těch dříve přijatých vycházejí.²¹

Restituční předpisy je možné rozdělit na obecné a speciální. Jako první byly přijaty druhé jmenované, které ale nepostihovaly pravidla pro návrat majetku jako celku a nedávaly všeobecné právní předpisy. Na jejich základě byl majetek vrácen pouze úzkému okruhu restituentů z řad právnických osob. Takovými byly například obce, tělovýchovně organizace, nebo řeholní řády.²²

2.2.1 Zákon o zmírnění následků některých majetkových křivd

Jedná se o první právní normu, která se ve větším měřítku zabývala navrácením zkonfiskovaného majetku. Jde o nejméně rozsáhlou normu, ať už se týká jejího vlastního rozsahu, tak vzhledem k rozsahu majetku, který byl na jejím základu vrácen.

¹⁹ KOZÁK, Jiří. *Právo na pomezí diktatury a demokracie: právní vyrovnání s totalitní minulostí v České republice po roce 1989*. Praha: Auditorium, 2014. Téma. ISBN 978-80-87284-50-6., s. 123

²⁰ KOZÁK, Jiří. *Právo na pomezí diktatury a demokracie: právní vyrovnání s totalitní minulostí v České republice po roce 1989*. Praha: Auditorium, 2014. ISBN 978-80-87284-50-6., s. 124

²¹ Tamtéž, s. 124

²² BENDA, Josef. *Restituce majetku bývalých šlechtických rodů po roce 1989*. Praha: Tuláček, 2013. ISBN 978-80-904762-2-6., s. 77

Zákon se zabýval pouze zabaveným domovním majetkem znárodněným nebo zestátněným na základě výměrů odvětvových ministerstev po roce 1955, které se odvolávaly na znárodnovací předpisy z roku 1948.²³

O majetek na základě tohoto zákona mohly žádat jak fyzické, tak soukromé právnické osoby, kterým byl majetek odňat podle výše uvedené právní normy. Žadatelé museli být občani Československé federativní republiky (dále jen ČSFR).²⁴

Zákon počítal i s případnou devastací vráceného majetku a pokud nemohl být fyzický majetek vrácen kvůli dezolátnímu stavu, vytvářel zákon nárok na finanční odměnu.²⁵ Zákon stanovil i šestiměsíční prekluzivní lhůtu, ve které si musel původní vlastník zažádat o svůj majetek, jinak jeho nárok zanikal.²⁶

2.2.2 Zákon o mimosoudních rehabilitacích

Tato právní úprava se nezabývá na rozdíl od výše popsané pouze jedním „druhem“ zabaveného vlastnictví, ale dala si za cíl napravit majetkové křivdy za celé období od 25. února 1948 do 1. ledna 1990. Toto období je v zákoně označeno jako „rozhodné období“.²⁷

Zákon se stejně jako předchozí norma nezabývá zpětným navrácením zemědělské půdy, lesů a věcí k ní náležejícím. Tyto požadavky řeší až zákon o úpravě vlastnických vztahu k půdě a jinému zemědělskému majetku, který bude detailněji popsán v následující podkapitole.

Podle zákona o mimosoudních rehabilitacích měl být vydán původním majitelům nebo jejich dědicům majetek, který přešel pod stát právě v rozhodném období. Nešlo ovšem jen o majetek znárodněný, nebo vyvlastněný, vrácen byl i takový, který byl darován státu v tísní anebo prodán kupní smlouvu za jasně nevýhodných podmínek.²⁸ Žadatelem musel být československý občan, který měl zároveň trvalý pobyt na území ČSFR.²⁹

Pro popis v následujících kapitolách je taktéž důležité vysvětlit, kdo další může být oprávněnou osobou. Oprávněnou osobou mohla být i taková, která mohla žádat o zabavený majetek na základě dekretu prezidenta republiky č. 5/1945 Sb. upravující některé

²³ § 1 odst. 1 zákona č. 403/1990 Sb., o zmírnění následků některých majetkových křivd

²⁴ § 2 odst. 1 zákona č. 403/1990 Sb., o zmírnění následků některých majetkových křivd

²⁵ § 14 odst. 1 zákona č. 403/1990 Sb., o zmírnění následků některých majetkových křivd

²⁶ § 19 odst. 1 zákona č. 409/1990 Sb., o zmírnění následků některých majetkových křivd

²⁷ § 1 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích

²⁸ BENDA, Josef. *Restituce majetku bývalých šlechtických rodů po roce 1989*. Praha: Tuláček, 2013. ISBN 978-80-904762-2-6., s. 105

²⁹ § 3 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích

majetkoprávní situace a převody uskutečněné za protektorátu.³⁰ Znamená to tedy, že pokud oprávněná osoba o svůj majetek požádala do 25. února 1948 a její požadavky nebyly naplněny, mohla o něj požádat znovu, a to právě na základě zákona o mimosoudních rehabilitacích.

Ústavní soud v roce 1994 svým nálezem zrušil podmínku o nutnosti trvalého pobytu na území ČSFR a tím umožnil širšímu poli restituentů přihlásit se o svůj majetek.³¹ S tím souvisí také lhůta, kterou měli původní majitelé na vznesení nároku na vrácení majetku. Ta totiž původně běžela od dubna 1991, kdy zákon vstoupil v platnost a trvala půl roku, tedy do začátku října téhož roku. Ovšem nález upravil podmínky a lhůta znovu běžela, a to od 1. května 1994 a definitivní uzavření nároků vznesených na základě tohoto zákona bylo až k 1. listopadu téhož roku.³²

2.2.3 Zákon o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku

Jak už bylo uvedeno výše, ani jedna z restitučních norem neřešila návrat zemědělské půdy a věcí k nim patřící zabavené v období od 25. února 1948 od 1. ledna 1990.

Specifikum navrácení tohoto majetku tkvělo v tom, že vlastnictví půdy bylo zcela změněno kolektivizací a zakládáním jednotných zemědělských družstev. V případě tohoto zákona docházelo častěji než u dvou předchozích k finanční kompenzaci za nenavratitelný majetek.³³

Podmínky pro žadatele byly totožné jako u předchozího zákona, tedy požadavek, aby byl žadatel občan ČSFR a měl trvalý pobyt na území republiky.³⁴ Druhou podmínku, stejně jako u výše popsaného zákona, zrušil nález Ústavního soudu z roku 1996.

³⁰ §1 odst. 1 zákona č. 5/1945 Sb., dekret presidenta republiky o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů

³¹ Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 12.července 1994 ve věci návrhu na zrušení části ustanovení § 3 odst. 1, části ustanovení § 3 odst. 2 a části ustanovení § 5 odst. 2 a odst. 4 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění zákonů jej měnících a doplňujících. In: Sbirka zákonů České republiky. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 1994, ročník 1994, částka 52.

³² BENDA, Josef. *Restituce majetku bývalých šlechtických rodů po roce 1989*. Praha: Tuláček, 2013. ISBN 978-80-904762-2-6., s. 78

³³ Tamtéž, s. 79

³⁴ § 4 odst. 1 zákona č. 229 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku

2.3 Reakce politiků na restituce, a především pak na návrat majetku české šlechtě

Přímo na půdě Poslanecké sněmovny nedocházelo ani tak k diskuzi o šlechtě při projednávání zákona o mimosoudních rehabilitacích, jako spíše k debatě o tom, kolik majetku se vrátí původním majitelům a jak velký to bude zásah do státního rozpočtu.

Na šlechtické nároky poukazovaly především výroky komunistických poslanců, podle kterých by se povětšinou české šlechtě nemělo nic navracet, protože by to vedlo ke vzniku nových majetkových křivd. Dokládají to i slova komunistického poslance Miroslava Grebeníčka.

„My ovšem tvrdíme, že došlo jen k obrovskému majetkovému převratu ve prospěch šlechty, církvi a mezinárodního kapitálu. My také tvrdíme, že vláda neměla žádné oprávnění jednat s národními hodnotami jako s konfiskáty po Bílé hoře a předstírat, že za to je zodpovědná neviditelná ruka trhu.“³⁵

Zajímavé jsou také citáty tehdejšího předsedy vlády Miloše Zeman, který často pochybuje o původu české šlechty a naznačuje tak, že se mnohdy ani nejedná o české občany. Na jednání Poslanecké sněmovny ve čtvrtek 25. března 1999 například pronesl: *„Vzpomínám si, jak na základě různých výjimek bylo na poslední chvíli uděleno občanství některým příslušníkům šlechtických rodů samozřejmě jenom proto, že nesmírně milovali svou vlast, ale čistou náhodou den poté, co jim toto občanství bylo uděleno, si zažádali o rozsáhlé restituční nároky. ... na rozdíl od typicky české šlechty, která neumí česky, byl jsem vždy pro to, aby se např. státní občanství udělilo volyňským Čechům, které jsme sem přesídlili...“³⁶*

Jak je zřejmé, téma české šlechty a návratu jejího majetku bylo pro české politiky vděčné ještě osm let poté, co byl přijat první zákon navracející šlechtický majetek.

Všeobecně nejpoužívanější argument, proč k restitucím nepřistupovat, byl ten, že dojde k prolomení Benešových dekretů a bude se muset vracet i majetek, který byl po konci války zabaven sudetským Němcům a dalším příslušníkům poražených států. Dokladem toho v dalším textu je souvislost velké části nejznámějších restitučních kauz s Benešovými dekrety. Tento názor vyjadřuje i projev poslance republikánské strany Pavla Maixnera: *„Jedná se mi o převody majetku u šlechty, která do dnešních dnů usiluje o svá panství, a jejich snaha byla,*

³⁵ 12. schůze Poslanecké sněmovny. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 7. července 1997 [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1996ps/stenprot/012schuz/s012042.htm>

³⁶ 10. schůze Poslanecké sněmovny. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 25. března 1999 [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1998ps/stenprot/010schuz/s010111.htm>

*je a bude prolomit i platnost Benešových dekretů, a tím otevřít celý následný problém a uplatňovat restituční požadavky, na které náš stát mít ani nebude.*³⁷

3. Nejvýznamnější restituční kauzy

V této kapitole budou popsány nejznámější a zřejmě i nejzajímavější restituční kauzy v českém prostředí. Pro tuto práci byly vybrány takové, které dostaly největší prostor v médiích.

První je spor opočenské větve Colloredo-Mansfeldů, kdy se Kristina Colloredo-Mansfeld soudila o budovu zámku Opočno, přilehlé pozemky a také o mobiliář zámku. Soudní spory v tomto případě probíhají od roku 1991 až do dnešních dnů.

Druhou kauzou, která zde bude popisována, je spor rodiny Salm-Reifferscheidt. Tento případ je zajímavý nejen svou rozsáhlou medializací, ale také tím, že se v něm řeší případná kolaborace s nacisty původního majitele.

Poslední, a z popisovaných nejméně mediálně atraktivní, bude restituce majetku Zdeňka Sternberga, současného majitele Českého Šternberku a jeho dalších příbuzných, kteří vlastní zámek Jemniště ve středních a Častolovice ve východních Čechách. Do veřejného povědomí se dostal Zdeněk Sternberg také jako jedna z postav humoristického románu Miroslava Švandrlíka Černí baroni.

3.1 Kauza opočenské větve Colloredo-Mansfeldů

Hlavní aktérkou v této kauze je Kristina Colloredo-Mansfeld, která je jedinou dědičkou po svém otci, posledním majiteli opočenského zámku, Dr. Josefu Leopoldovi Colloredo-Mansfeld.³⁸

Ten sice nejdříve požádal během války o německé občanství, ale v roce 1942 mu byl veškerý majetek zabaven jako „nepříteli říše“. Po válce jej rodina nedostala zpátky.³⁹ Hlavním bodem sporu v popisované restituční kauze je to, nakolik byl rodině zabaven majetek na základě rasové perzekuce za války.

Restituční nárok vznesla Kristina Colloredo-Mansfeld v roce 1991, kdy vstoupil v platnost zákon o mimosoudních rehabilitacích. Colloredo-Mansfeld se pak především odvolává na bod v zákonu, který byl detailněji popsán v předchozí kapitole a kde se uvádí, že

³⁷ 25. schůze Poslanecké sněmovny. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 14. května 1998 [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1996ps/stenprot/025schuz/s025114.htm>

³⁸ ŠŮLA, Jaroslav. *Colloredové a opočenští Colloredové*. [Česko: s.n., 2002?]. 27 s. ISBN 80-238-9770-5., s. 11

³⁹ *Pokusy o restituci státního zámku Opočno po roce 1989: (studie a dokumenty)*. 2., dopl. vyd. V Pardubicích: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Pardubicích, 2004. ISBN 80-903-1483-X., s. 12

oprávněnou osobou pro návrat majetku je i ta, již byl sice majetek zabaven za války, ale později si na základě jednoho z Benešových dekretů mohli majitelé zažádat o jeho navrácení.⁴⁰

Podle Kristiny v případě Colloredo-Mansfeldů i přes žádost nedošlo k navrácení majetku ani po konci války roku 1945. Protistrana pak argumentuje tím, že si rodina o návrat svého majetku nepožádala a ten tak propadl státu.

Kristina Colloredo-Mansfeld si o svůj majetek zažádala v roce 1991, právě na základě výše uvedených argumentů. Ten jí ale vydán nebyl a došlo k několika odvoláním. Na čas získala zámek Opočno zpátky,⁴¹ ale později byl znovu podle nařízení soudu vrácen státu, respektive Národnímu památkovému ústavu v Pardubicích. K. Colloredo-Mansfeld se nyní soudí už jen o mobiliář opočenského zámku. Zatím posledním rozhodnutím je to od Evropského soudu pro lidská práva, který uznal, že Kristině Colloredo-Mansfeld bylo upřeno právo na spravedlivý proces.⁴²

3.2 Kauza rodiny Salm-Reifferscheidt

Tento šlechtický rod sídlil na zámku Rajec nad Svitavou a jeho posledním majitelem z rodu Salmů byl Hugo Nikolaus Salm-Reifferscheidt. Ten v září roku 1939 vyplnil v *Dotazníku ke stanovení německé národnosti* a ta mu byla následně udělena v srpnu roku 1940.⁴³ Byl členem několika nacistických organizací, stejně jako jeho manželka. Jeho nejmladší děti byly členy Hitlerjugend, dcera Ida se provdala za důstojníka německého wehrmachtu Schoellera.⁴⁴ Členství Huga Nikolause v NSDAP nebylo prokázáno.

O majetek rodina přišla po skončení války v roce 1945 na základě Benešova dekretu o konfiskaci půdy patřící Němcům nebo Maďarům. Důvodem zabavení byl i fakt, že se Hugo Salm přihlásil k německému občanství, a tak pozbyl to československé. Sice si požádal o osvědčení „*typu B o prozatímní zachování občanství*“,⁴⁵ ale žádost nebyla až do jeho smrti na jaře 1946 vyřízena. Není tedy jasné, jestli byl československým občanem a majetek mu na tomto základě měl být vrácen, nebo nikoliv.

⁴⁰ § 3 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích

⁴¹ *Památkáři vydají zámek Opočno*. Mladá Fronta DNES. Praha, 2003, 13.(163), 1. ISSN 1210-1168.

⁴² *Posun v kauze Opočno. Soud ve Štrasburku podpořil snahu Colloredo-Mansfeldové o obnovení řízení*. iROZHLAS [online]. Praha, 2018, 11.1.2018 [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zprav-domov/colloredo-mansfeldova-evropsky-soud-pro-lidska-prava-opocno_1801121102_kro

⁴³ NEČASOVÁ, Eva a kolektiv. *Cui bono restituce II. 2.*, dopl. a aktualiz. vyd. Praha: Centrum rozvoje a prosperity, 2007. ISBN 978-80-254-0884-1., s. 10

⁴⁴ Tamtéž, s. 12

⁴⁵ Tamtéž., s. 11

Restituční nárok vznesli v roce 1991 jeho dcery Marie Salm-Reifferscheidt-Raitz, Ida Schoeller a vnuk Hugo Christian Salm-Reifferscheidt.⁴⁶ Hlavní argumentem pro nevydání majetku bylo to, že Hugo Salm byl Němec a neměl tedy nárok na vrácení majetku ani po roce 1945 vydán a tím pádem ani teď. Pokud by se v soudním sporu prokázalo, že Hugo Salm po válce československé občanství získal, měla by rodina na majetek nárok podle stejného paragrafu jako Colloredo-Mansfeldové.

Soud nároky rodiny Salmů na zámek Blansko, Rajec nad Svitavou a několik tisíc hektarů pozemků zamítl. V roce 2001 bylo požádáno Ministerstvo vnitra ČR, aby potvrdilo občanství Hugo Salma, protože jeho žádost byla stále evidována jako nevyřízená.⁴⁷ Ministerstvo žádost zamítlo se zdůvodněním, že Hugo Salm byl za okupace členem nacistických organizací, a proto po válce neměl nárok na obnovení československého občanství a ani na z toho vyplývající návrat zkonfiskovaného majetku.⁴⁸

Soudní spory v této kauze probíhají až do současnosti. Rodina se vzdala svého nároku na zámek v Blansku, ale nadále usiluje o navrácení pozemků v okolí Blanska a zámek Rájec nad Svitavou.⁴⁹

⁴⁶ BENDA, Josef. *Restituce majetku bývalých šlechtických rodů po roce 1989*. Praha: Tuláček, 2013. ISBN 978-80-904762-2-6., s. 468

⁴⁷ *Vnitro rozhodne o majetku Salmů*. Právo. 2001, 11(282), 5.

⁴⁸ NEČASOVÁ, Eva a kolektiv. *Cui bono restituce II*. Praha: Centrum rozvoje a prosperity, 2007. ISBN 978-80-254-0884-1., s. 19

⁴⁹ *Dědicové Salmů neuspěli s dílčí žalobou v letité restituční kauze*. Deník [online]. Praha, 2016 [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/dedicove-salmu-neuspeli-s-dilci-zalobou-v-letite-restitucni-kauze-20160421.html

3.3 Kauza rodiny Sternbergů

V tomto oddílu se zaměříme na případy restitucí majetku tří zástupců šlechtické rodiny Sternbergů. Prvním je Zdeněk Sternberg, kterému nyní patří hrad Český Šternberk, následuje Jiří Sternberg, vlastník zámku Jemniště ve středních Čechách a poslední zástupkyní je pak Diana Phipps Sternberg pečující o zámek Častolovice.

Rodině Sternbergů byl majetek zabaven už během druhé světové války a byl převeden pod nucenou správu. Po válce jim byly majetky vráceny, ale následně v roce 1947, respektive 1948 znovu znárodněny.⁵⁰

Český Šternberk získal Zdeněk Sternberg zpět v roce 1992, tedy ihned po přijetí zákona o mimosoudních rehabilitacích.⁵¹ V jeho případě nedošlo k žádnému majetkovému sporu s českým státem.

Jemniště získal otec nynějšího majitele Jiřího Sternberga Jan Bosko v roce 1995, když do vráceného majetku kromě zámku patřily ještě velkostatek a několik stovek hektarů půdy.⁵²

Ve stejném roce jako Zdeňku Sternbergovi byl majetek navrácen i jeho sestřenicí Dianě Phipps Sternberg, která získala renesanční zámek Častolovice.⁵³

Jak už je zřejmé z výše popsaného, v případě rodiny Sternbergů nedošlo k žádnému majetkovému sporu. Majetek jim byl zabaven v rozhodném období, které bylo vysvětleno výše, a tak o jejich oprávněném nároku nebylo možné pochybovat, proto je velmi náročné najít něco negativního na mediálním obrazu této rodiny.

Podle tisku je tato rodina příkladným vzorem české šlechty, která nekolaborovala s nacisty a o své znovu nabyté statky se stará s velkou péčí. Výsadní postavení mezi Sternbergy má pak Zdeněk, jako osobnost se zajímavým a pro čtenáře atraktivním osudem.

⁵⁰JUŘÍK, Pavel. *Šternberkové: panský rod v Čechách a na Moravě*. Vyd. 1. Praha: Knižní klub, 2013. Universum. ISBN 978-80-242-4065-7., s. 115

⁵¹ Tamtéž, s. 117

⁵² *Historie zámku Jemniště* [online]. [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: <http://www.jemniste.cz/historie-zamku/>

⁵³ *Historie zámku Častolovice* [online]. [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: <http://www.zamek-castolovice.cz/zamek/historie/>

4. Změna médií po roce 1989

Změny majitelů se po sametové revoluci nevyhnuly ani mediální oblasti a v českém prostředí pak zejména novinovým titulům. Před rokem 1989 noviny vydávaly politické strany, společenské organizace a státní instituce.⁵⁴

Rudé právo bylo původně stranickými novinami Komunistické strany Československa (dále jen KSČ), naopak Lidové noviny před revolucí ve své oficiální podobě neexistovaly. Od roku 1987 vycházely v samizdatovém vydání, na které pak tento obnovený novinový titul navázal.⁵⁵

Po změně politického uspořádání bylo nutné změnit tiskovou legislativu. Nejdůležitějším se stal ústavní zákon č. 23/1991 Sb., který zakomponoval do ústavy Základní listinu práv a svobod. Její součástí je i článek 17, v němž je ukotvena svoboda slova a právo na informace a zároveň také říká, že cenzura je nepřípustná.⁵⁶

Velmi důležitý pro legislativní úpravu vydávání tiskovin je zákon č. 86/1990, který byl přijat v březnu roku 1990 a uvádí se v něm, že „*periodický tisk mohou vydávat československé právnické osoby, jakož i českoslovenští státní občané, kteří dosáhli věku 18 let.*“⁵⁷

Poslední právní úpravou vedoucí k uvolnění poměrů byl zákon č. 166/1990 Sb. Ten ruší Federální úřad pro tisk a informace,⁵⁸ který vznikl v roce 1980 a jeho hlavním úkolem byla kontrola mediálních obsahů hlavních novinových titulů, časopisů, rádia a televize. Byl přímo podřízen vládě a stranicky byl řízen Ústředním výborem KSČ.⁵⁹

⁵⁴ KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel a ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. xxxii s. obr. příl. ISBN 978-80-7367-698-8., s. 146

⁵⁵ Tamtéž, s. 255

⁵⁶ *Listina základních práv a svobod*. In: Ústava České republiky. Praha, 1993.

⁵⁷ § 4 odst. 1 zákona č. 86/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 81/1966 Sb., o periodickém tisku a o ostatních hromadných informačních prostředcích

⁵⁸ § 1 odst. 1 zákona 166/1990 Sb., kterým se zrušuje zákon č. 180/1980 Sb., o zřízení Federálního úřadu pro tisk a informace

⁵⁹ KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel a ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. xxxii s. obr. příl. ISBN 978-80-7367-698-8., s. 209

4.1 Rudé právo

Rudé právo, jak už bylo zmíněno výše, bylo vydáno do roku 1989 KSČ. Po sametové revoluci lze na příkladu tohoto deníku popsat „spontánní privatizaci“.⁶⁰

Ta spočívala v tom, že zůstal institucionalizovaný vlastník beze změny, ale na chod redakce už měli vliv jen její členové a hlavní slovo její šéfredaktor.⁶¹ Stejně tomu bylo i u Rudého práva. To oficiálně stále vydávala Komunistická strana Československa, ale vše řídil jeho šéfredaktor Zdeněk Porybný, který nahradil v únoru roku 1990 tehdejšího šéfredaktora Zdeňka Hořeního.⁶²

Na začátku února roku 1990 vzniklo vydavatelství Rudé právo, které patřilo KSČ a bylo vydavatelem stejnojmenného deníku. V polovině téhož roku se od tohoto vydavatelství oddělila firma Florenc, na kterou přešlo vydávání Rudého práva a jejímž ředitelem byl výše zmíněný Porybný.

Ten v září stejného roku založil akciovou firmu Borgis, kde se akcionáři stali samotní členové redakce a on sám byl majoritním akcionářem s podílem 60 procent.⁶³ S vydáváním deníku Rudé Právo začal Borgis 16. října 1990, kdy přebíral všechny původní předplatitele Rudého práva produkovaného firmou Florenc.

Mimo vlastnických struktur se Rudé Právo měnilo i vizuálně. Jako první bylo na titulní straně odstraněno heslo „*Proletáři všech zemí, spojte se!*“ a zmizely také komunistické symboly a podobizny představitelů mezinárodního komunistického hnutí.

Další zásadní proměnou bylo přeměněna podtitulu novin. Původní *List KSČ* nahradilo heslo *Levicový list*, které vydrželo až do léta 1991,⁶⁴ kdy se objevil podtitul *Nezávislý list*. K definitivnímu přejmenování na *Právo*, pod nímž tento titulem vychází dodnes, došlo v roce 1995. Předtím se slovo rudé v titulku postupně zmenšovalo.⁶⁵

⁶⁰ BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1387-1., s. 98

⁶¹ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8., s. 258

⁶² BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan a KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8., s. 372

⁶³ BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1387-1., s. 101

⁶⁴ BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan a KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8., str. 328

⁶⁵ Tamtéž, s. 328

4.2 Lidové noviny

Lidové noviny byly jedním z hlavních novinových titulů období první republiky. Jsou s nimi spojena jména jako Karel Čapek a Poláček, Ferdinand Peroutka, Eduard Bass a další. List byl nejdříve zakázán během německé okupace, následně na něj navázaly v období třetí republiky Svobodné noviny.⁶⁶ Jejich šéfredaktorem se po roce 1948 stal Jan Drda a vrátil se zpátky název Lidové noviny. Tento list však již nijak obsahově ani ideově nenavazoval na ten prvorepublikový stejného jména. Jejich vydávání bylo ukončeno v roce 1952 kvůli špatnému hospodaření.⁶⁷

Historie dnešních Lidových novin začíná v roce 1987, kdy skupina disidentů okolo Jiřího Rumla vydala dvě nultá čísla v samizdatové edici. Od roku 1988 pak začínají vycházet samizdatové Lidové noviny s měsíční periodicitou. Mimo jiné do nich přispívali i Václav Havel, Petr Pithart, Ludvík Vaculík a další.⁶⁸

Jiří Ruml a Rudolf Zeman, kteří byli neformálními vedoucími redakce, se snažili následně i tento titul legalizovat úřední registrací.⁶⁹ To jim úřady nepovolily, a navíc oba dva žadatele v říjnu 1989 zatkla police za pobuřování.

Od ledna do začátku dubna roku 1990 vycházejí Lidové noviny, tentokrát už jako legální tiskovina, dvakrát týdně. Následně od 2. dubna začaly vycházet s periodicitou šestkrát týdně, což platí do dneška.⁷⁰

Kvůli nutné úřední registraci byla zaměstnanci LN založena Společnost Lidových novin. Tu jako vydavatele nahradila v listopadu 1991 Lidové noviny, akciová společnost, která byla ovšem vlastněna Společností Lidových novin.⁷¹

Tu koupilo v roce 1993 německé vydavatelství Ringier a následně došlo k několika dalším majetkovým přesunům, posledním majitelem je mediální skupina MAFRA. Ta až

⁶⁶BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan a KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8., s. 234

⁶⁷Tamtéž, s. 265

⁶⁸ Tamtéž, s. 349

⁶⁹ Tamtéž, s. 349

⁷⁰ BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1387-1., s. 105

⁷¹ Tamtéž, s. 105

do roku 2013 byla v majetku zahraničních vlastníků. Celou skupinu koupil před pěti lety podnikatel Andrej Babiš a zařadil ji do svého holdingu Agrofert.⁷²

Lidové noviny jsou kromě bulvárního deníku Blesk jedinými nově založenými novinami po roce 1989, které nezkrachovaly v prvních letech své existence. Jedním z důvodů jejich úspěchu na trhu byl určitě vstup zahraničních investorů, ale svou úlohu sehrála i jejich návaznost na předválečné Lidové noviny.⁷³

⁷² Babiš koupil mediální skupinu MAFRA, vlastníka serveru Lidovky.cz. Lidovky.cz [online]. 2013, 26. června 2013 [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: https://byznys.lidovky.cz/babis-koupil-medialni-skupinu-mafra-vlastnika-serveru-lidovky-cz-p9n-/firmy-trhy.aspx?c=A130626_161929_firmy-trhy_khu

⁷³ BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan a KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8., s. 376

5. Metodologie

Za výzkumnou metodu pro tuto práci byla vybrána kvantitativní obsahová analýza. Ta byla zvolena, protože díky ní je možné analyzovat velké množství v článku v delším časovém období.

Kvantitativní obsahová analýza patří k nejpoužívanějším postupům při analýze textů a dalších mediálních obsahů.⁷⁴ Podle Renaty Sedlákové jde o výzkumnou techniku, která je vhodná pro „*kvantitativní, systematicky, a objektivní popis zjevného obsahu komunikace.*“⁷⁵

Výsledkem kvantitativních analýz jsou data, které ukazují četnost výskytu jednotlivých témat, osob, obrazů a dalších zvolených proměnných ve zkoumaných mediálních výstupech.⁷⁶

Hlavní charakteristikou této výzkumné metody je její systematickost a možnost výsledky výzkumu snadno replikovat, tzn. výzkum je možné opakovat se stejnými proměnnými za několik let, nebo výzkum přenést do jiné mediální krajiny a výsledky z této pak porovnat s těmi původními.⁷⁷

Největší výhodou této výzkumné metody pro tuto práci je možnost zpracovat velké množství dat. Výsledkem jsou pak statistická data, která jsou objektivní a snadno dohledatelná.⁷⁸

Zkoumány budou pomocí výše popsané analýzy všechny texty v uvedených dvou denících, které se jakkoliv týkají tématu české šlechty. Analyzovány budou jak zpravodajské, tak publicistické texty. Datumově je analýza ohraničena začátkem roku 1991, kdy v únoru tohoto roku došlo k přijetí zákona o mimosoudních rehabilitacích popsaného výše a následně koncem roku 1994, kdy končila lhůta pro zažádání si o návrat zabaveného majetku.

Pro potřeby analýzy byla vytvořena kódovací kniha, jejíž jednotkou je jeden článek.⁷⁹ Pro její zpracování bude použit MS Office Excel 2015.

⁷⁴ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2014. 539 s., [4] s. obr. příl. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9., s. 291

⁷⁵ Tamtéž, s. 291

⁷⁶ TRAMPOTA, Tomáš a VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. 293 s. ISBN 978-80-7367-683-4., s. 16

⁷⁷ Tamtéž, s. 17

⁷⁸ SCHULZ, Winfried et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Překlad Barbara Köpplová. 3., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. 149 s. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze; 2. ISBN 978-80-246-1980-4., s. 30

⁷⁹ Viz Příloha 1

V kódovací knize jsou odlišeny dva typy proměnných, a to identifikační a analytické. Identifikační proměnné slouží pro identifikaci příspěvků, tedy je možné je podle nich článek zpětně znovu dohledat.⁸⁰

Jako takové byly pro tuto bakalářskou práci zvoleny nejdříve název periodika, kde článek vyšel. Následně datum vydání a pak také titulek. Další identifikační proměnou je délka článku, podle níž je možné zjistit, jak velký prostor se danému tématu věnoval. Dále následuje umístění článku, podle něhož je možné určit, jak rychle si čtenář mohl textu povšimnout, umístění je pak určováno podle toho, kde text v daném periodiku začíná.

Analytické proměnné slouží k vlastnímu zodpovězení daných výzkumných otázek, tedy povětšinou jde o bližší zkoumání textu a jeho následné převedení do kódů.⁸¹ Jako první takováto proměnná byl zvolen žánr daného textu. Následuje ho určení hlavního a vedlejšího tématu a poté také ještě hlavního a vedlejšího aktéra.

5.1 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumnou otázkou této bakalářské práce je:

Jaká byla hlavní témata, o kterých se psalo v souvislosti s českou šlechtou?

Tuto otázku pak ještě doplňují tyto:

Jaké šlechtické rody dostávaly nejvíc prostoru ve dvou zkoumaných periodikách?

V jakých časových obdobích se o šlechtě především psalo?

Kolik prostoru a v jaké části novin se dostávalo článkům o šlechtě?

5.2 Výzkumný soubor

Pro analýzu byly vybrány dva celostátní deníky, které mají poměrně dlouho tradici vydávání v Československé, respektive v České republice, tedy Rudé právo a Lidové noviny.

Tato periodika byla zvolena kvůli jejich názorové odlišnosti, které už vzhledem ke své minulosti musí zastávat. Rudé právo jako původní list Komunistické strany bude zastávat spíše levicová stanoviska, a naopak Lidové noviny jako list prvorepublikový a později samizdatový bude spíše liberální a pravicový.

⁸⁰SCHULZ, Winfried et al. Analýza obsahu mediálních sdělení. Překlad Barbara Köpplová. 3., nezměň. vyd. Praha: Karolinum, 2011. 149 s. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze; 2. ISBN 978-80-246-1980-4., s. 43

⁸¹ Tamtéž, s. 44

6. Kvantitativní obsahová analýza vybraných titulů

V úvodu bude popsána produkce jednotlivých novinových titulů. Následně bude zkoumána i délka a umístění jednotlivých textů v daných periodikách.

V části zkoumající analytické proměnné pak bude ukázáno, jaké žánry se nejčastěji používaly při referování o české šlechtě. Další zkoumanou proměnnou bude hlavní a vedlejší téma článku, které by mělo být určující po zodpovězení hlavní výzkumné otázky formulované v předchozí kapitole. Poslední popisovanou proměnnou bude hlavní a vedlejší aktér daného textu, jejíž pomocí bude zodpovídat jednu z vedlejších výzkumných otázek.

6.1 Produkce zkoumaných titulů

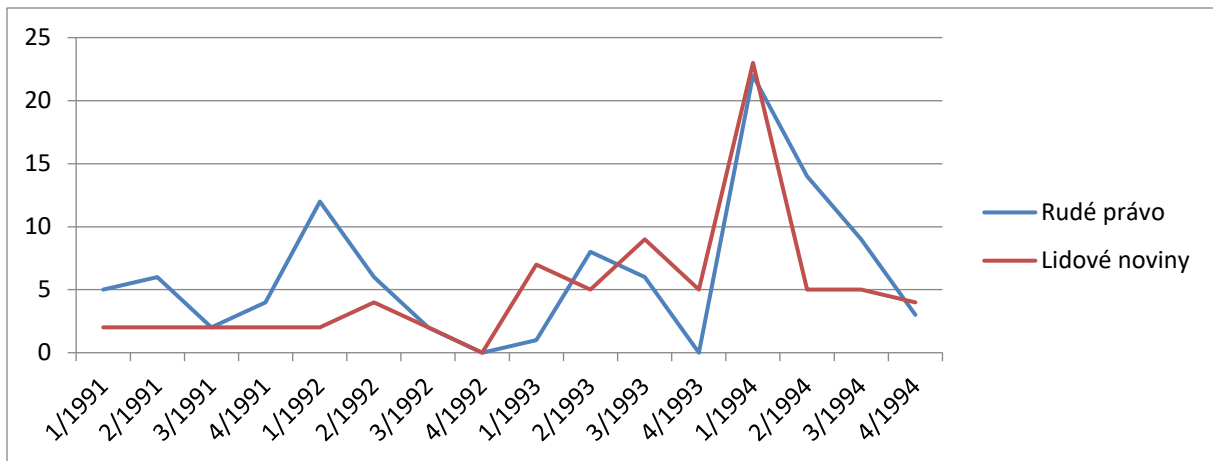
Výzkumný soubor za sledované období (od 1. ledna 1991 do 31. prosince 1994) čítá celkem 179 článků z dvou vybraných periodik, tedy Rudého práva a Lidových novin.

Při zkoumání grafu produkce, který je rozdělen do čtvrtletí, je patrné, že zvlášť zpočátku je výrazně větší počet textů v Rudém právu. Nejvýraznější rozdíl je pak v prvním čtvrtletí roku 1992, kdy docházelo k první vlně navrácení majetku, což jak je patrné z grafu Lidové noviny nechaly bez povšimnutí na rozdíl od Rudého práva.

Zajímavý je také propad v posledním čtvrtletí tohoto roku. Dané je to tím, že v tomto roce docházelo k rozdělení republiky a také probíhala válka v Jugoslávii.

Ve druhém čtvrtletí roku 1993 je zajímavý propad u Lidových novin oproti Rudému právu. V té době Pavel Bratinka, tehdejší náměstek ministra zahraničních věcí, měl intervenovat za udělení občanství pro šlechtice žijících v zahraničí, aby zde mohli restituovat. Rudé Právo k tomu vydalo velké množství článků.

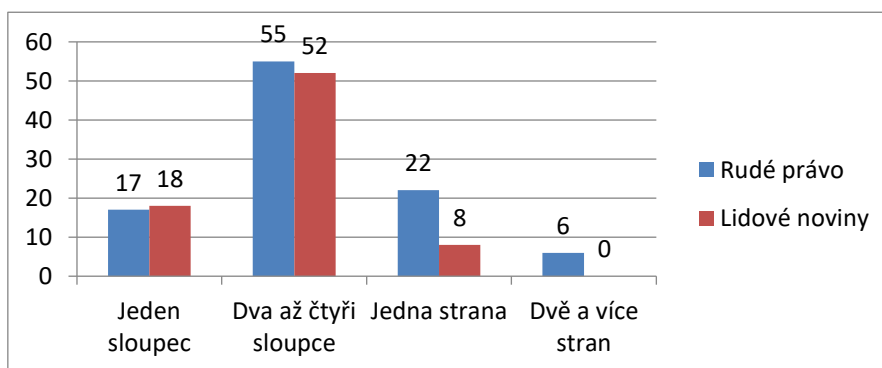
Prokazatelně nejvíce článků k tématu české šlechty vydaly shodně obě periodika v prvním čtvrtletí roku 1994. V únoru tohoto roku řešilo ministerstvo vnitra žádost Karla Des Fours Walderodeho o uznání občanství, aby mohl restituovat své statky ve východních Čechách. Tehdejší ministr vnitra Jan Ruml rozhodl v jeho prospěch.

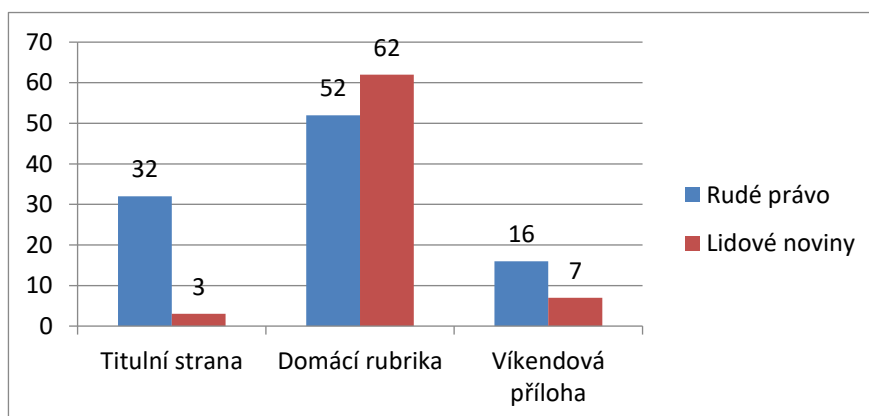
Další dva grafy ukazují jak velký prostor a v jaké části novin dostávaly články o české šlechtě ve vybraných dvou periodikách. Z prvního grafu je patrné, že největší rozdíly mezi vybranými periodiky jsou především u delších textů. Ty dostávaly daleko větší prostor v Rudém právu. Je to dané také tím, co vyplývá z následujícího grafu a to, že v Rudém právu vycházelo více textů ve víkendové příloze novin. V Lidových novinách se v této části věnovaly spíše publicistice s tematikou například životního prostředí, sociálních otázek a jiných.

Zajímavý je také propastný rozdíl u umístění článku na titulní straně periodik, což ukazuje druhý graf. Takto hodnocené byly články, které na titulní straně začínaly, nikoliv tedy, že by zabraly celý její prostor.

U Rudého práva to bylo 32 článků, naopak u Lidových novin jenom tři texty. Dáno je to nejspíše tím, že Rudé právo už vzhledem ke svému většímu formátu mělo více prostoru na hlavní stránce, takže zde mohlo otisknout i více textů. V ostatních měřených kategoriích není už rozdíl tolik markantní.

Graf č. 2 Délka článku

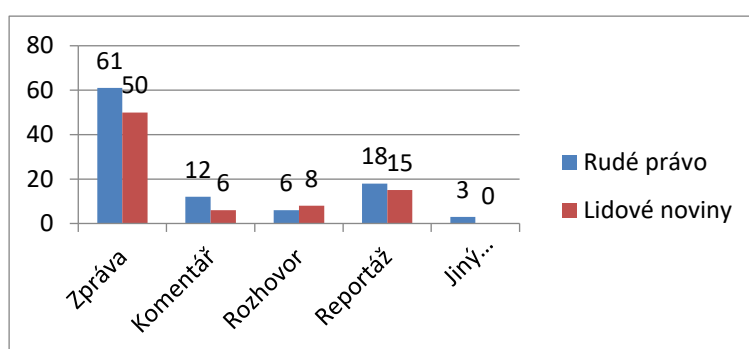

Graf č. 3 Umístění článku

6.2 Analýza analytických proměnných

V kategorii žánrů nelze najít žádné větší rozdíly mezi jednotlivými periodiky. Ten asi jediný větší lze nalézt u zprávy, kde v Rudém právu vyšlo o jedenáct zpráv více než u Lidových novin. Původ to má v tom, že v Rudém právu vyšlo více článků, takže je jasné, že i podíl zpráv na všech textech tím pádem bude větší.

Z grafu je taktéž patrné, že nejčastějším žánrem, kterým novináři referovali o české šlechtě byla zpráva bez jakýchkoliv názorů. Druhým nejčastěji použitým žánrem byla reportáž povětšinou přímo o dané navrácené památce nebo šlechtické rodině, či případně jeho současném zástupci.

Graf č. 4 Žánry článků

Nejdůležitějším grafem pro zodpovězení hlavní výzkumné otázky je ten ukazující hlavní témata článků o české šlechtě. Jako témata byla vybrána taková, která by dokázala nejlépe pokrýt dané texty.

Jak je patrné z grafu hlavním tématem a nejčastějším byly pro oba novinové tituly restituce, tedy návrat majetku českým šlechtickým rodinám. V Rudém právu vyšlo k tomuto tématu celkem 46 textů, v Lidových novinách potom 37.

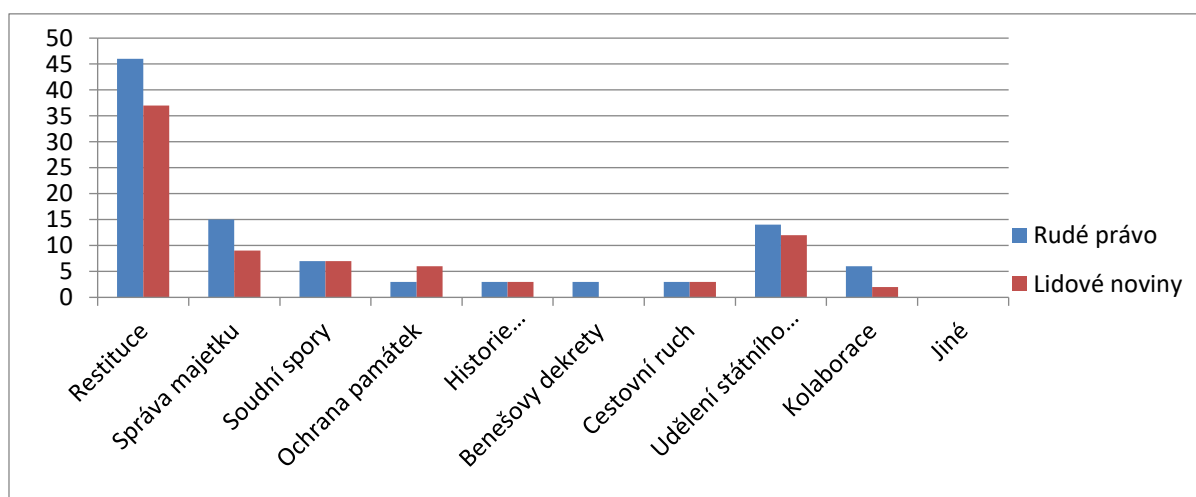
Druhým nejčastějším tématem pro Rudé právo byla správa majetku, což vystihuje články popisující, jak se daří památkám a statkům v rukou povětšinou staronových majitelů. Takových se objevilo v Rudém právu celkem 15. Správa majetku byla také třetím nejčastějším tématem v Lidových novinách.⁸²

Pro Lidové noviny bylo druhým nejfrekventovanějším tématem udělení státního občanství emigrantům z řad české šlechty, což se promítlo ve dvanácti textech. Na tom má

⁸² Památky zalité do betonu. Lidové noviny. Praha, 1992, 5(98), 9.

hlavní zásluhu kauzu okolo Karla Des Fours Walderode,⁸³ která byla popsána už v předchozích odstavcích. V Rudém právu se pak problematika udělování státních občanství objevovala jako třetí nejčastější téma.

Asi nejzajímavější rozdíl mezi oběma tituly je u tématu Benešových dekretů a kolaborace. Jak je patrné z grafu, v Lidových novinách nebyly takřka vůbec spojovány s českou šlechtou. Naopak Rudé právo si zvlášť s restitucemi spojovalo prolomení Benešových dekretů, jak dokládají i články s titulky: *Bývalá šlechta chce zpátky další majetky zabavené podle Benešových dekretů*,⁸⁴ *Šlechta chce i zámky, o něž přišla podle Benešových dekretů*,⁸⁵ *Úřady vydávají majetek zkonfiskovaný podle dekretů prezidenta Beneše*.⁸⁶ Celkem vyšlo v Rudém právo devět článků s touto tematikou.

Graf č. 5 Hlavní témata článku

⁸³ Walderode zůstává českým občanem. Lidové noviny. Praha, 1994, 7(42), 2.

⁸⁴ Bývalá šlechta chce zpátky další majetky zabavené podle Benešových dekretů. Rudé právo. Praha, 1994, 4(120), 2.

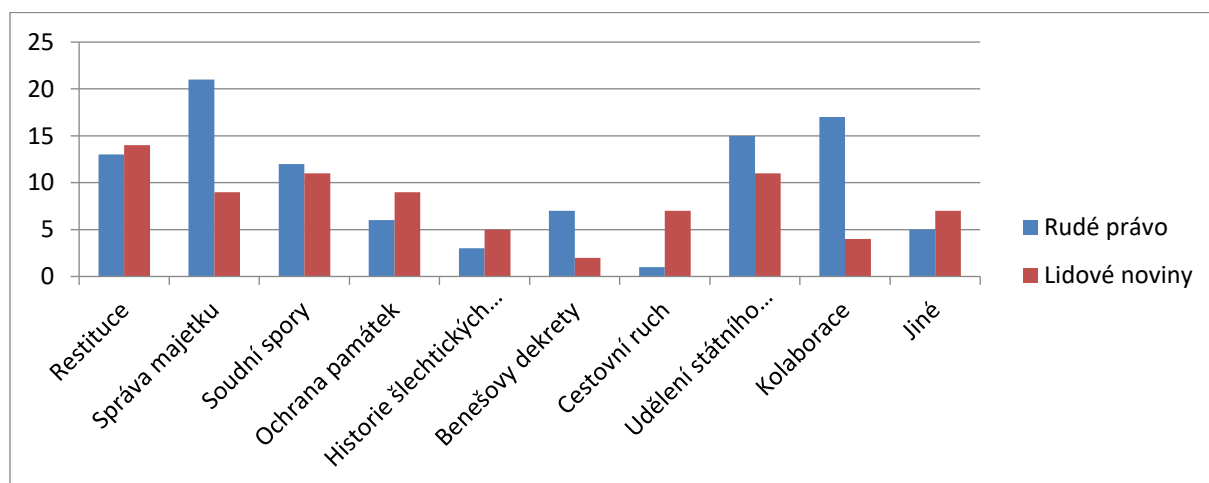
⁸⁵ Šlechta chce i zámky, o něž přišla podle Benešových dekretů. Rudé právo. Praha, 1993, 3(101), 1.

⁸⁶ Úřady vydávají majetek zkonfiskovaný podle dekretů prezidenta Beneše. Rudé právo. Praha, 1994, 4(110), 1-2.

V případě vedlejších témat je vidět ještě markantnější rozdíl mezi Rudým právem a Lidovými novinami v otázce kolaborace. Pouze čtyři články v Lidových novinách se jakkoliv týkaly kolaborace, naopak v případě Rudého práva to bylo 17 článků. Stejně je to i v případě Benešových dekretů. Ty se jako vedlejší téma objevily v sedmi článcích v Rudém Právu, naopak v Lidových novinách pouze ve dvou.

O čem naopak více informovaly Lidové noviny, tedy alespoň částečně, byl cestovní ruch, tedy například o návštěvnosti navrácených zámků, o začátku turistické sezony na nich apod., jak dokládají i tyto články *Záchrana památek*,⁸⁷ *Restituce hradů*⁸⁸ atd.

Kromě cestovního ruchu se Lidové noviny také zabývaly více historií šlechtických rodin a také ochranou památek, tedy především vyvážení cenných artefaktů z navrácených mobiliářů.

Graf č. 6 Vedlejší témata článků

⁸⁷ Záchrana památek. Lidové noviny. Praha, 1994, 7(124), 2.

⁸⁸ Restituce hradů. Lidové noviny. Praha, 1992, 5(8), 2.

Jako hlavní aktéři zde mají zastoupení hlavní šlechtické rodiny a také ty, které vedly se státem spory o restituční nárok. Jako další jsou zde tři tehdejší političtí představitelé spojování s restitucemi. Poslední dva hlavní aktéři jsou dvě instituce spojovány s restitucemi, případně soudními spory.

Nejčastějším hlavním aktérem ve člancích Rudého práva byl Karl Des Fours Walderode. Je to vcelku jasné vzhledem k tomu, kolik prostoru se v tomto deníku dostalo tématu udělení státního občanství a že Walderode byl hlavním aktérem největší kauzy s tímto spojeným v daném období.

V Lidových novinách pak dostal nejvíce prostoru Karel Schwarzenberg, který byl kancléřem tehdejšího prezidenta Václava Havla. V jeho případě je celkem pochopitelné, že se mu dostalo nejvíce mediálního prostoru. U Rudého práva se pak jednalo o druhého nejčastějšího aktéra.⁸⁹

Spolu s Walderodem se velmi často hlavním aktérem textů jak v Rudém právu, tak v Lidových novinách stal tehdejší ministr vnitra Jan Ruml.⁹⁰ V Rudém právu vyšlo celkem deset textů, kde byl hlavní aktérem, v Lidových novinách se takových článků objevilo sedm.

Nejzajímavějším rozdílem mezi oběma periodiky je informování o některých šlechtických rodinách. Například o hraběti Podstatzkém-Lichtensteinovi neinformovaly Lidové noviny takřka vůbec. V roce 1992 zaplnily stránky tohoto deníku jiné události a vzhledem k tomu, že byl méně rozsáhlý, některé zprávy zde nedostaly prostor.

Na druhou stranu Rudé právo takřka opominulo rod Sternbergů. Některý ze zástupců této šlechtické rodiny se stal hlavním aktérem pouze v jednom článku, naopak v Lidových novinách se mu dostalo prostoru celkem v pěti textech.

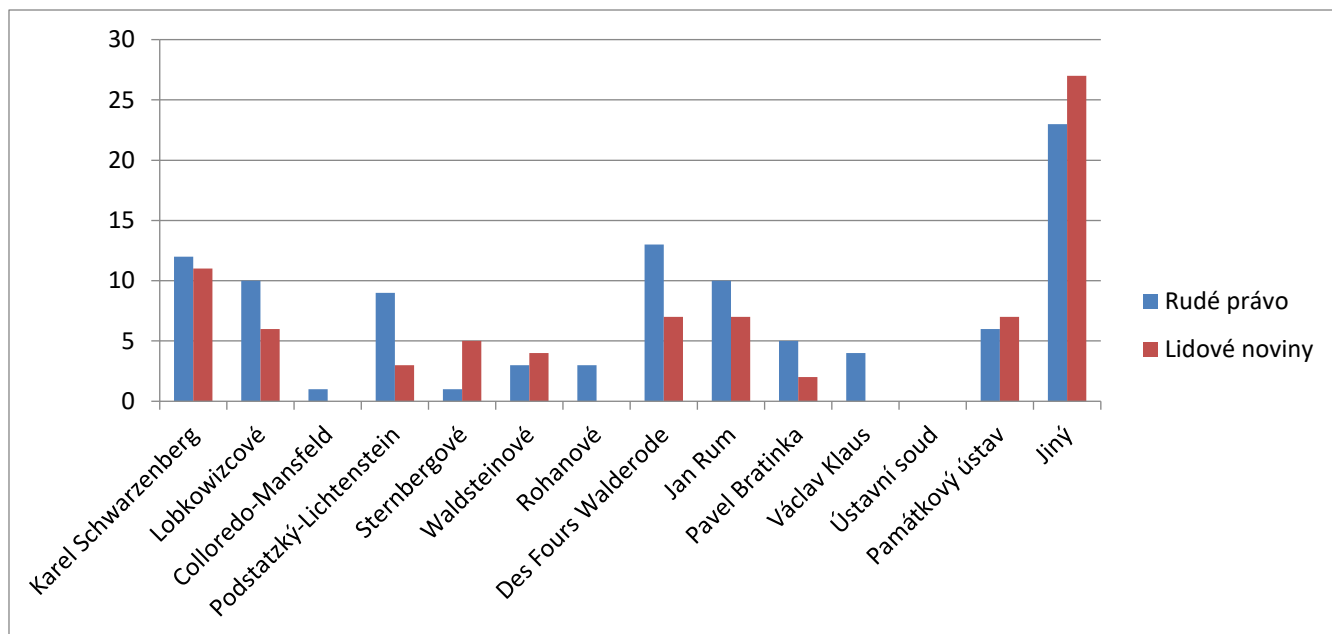
Kromě Jana Rumla se dostalo velkému prostoru Pavlu Bratinkovi, náměstkovi ministra zahraničních věcí, který měl v roce 1993 intervenovat za udělení občanství některým šlechticům. Zatímco pro Rudé právo byl tento případ zajímavý a vydalo k němu celkem pět textů,⁹¹ Lidové noviny naopak o něm takřka neinformovaly a nabídly svým čtenářům jenom dva texty, z toho jeden byl rozhovor se samotným Bratinkou.⁹²

⁸⁹ Návraty Karla Schwarzenberga. Rudé Právo. Praha, 1992, 2(213), 15 - 16.

⁹⁰ Ruml potvrdil občanství Karlu Des Fours Walderode. Rudé Právo. Praha, 1994, 4(42), 1.

⁹¹ Bratinka intervenoval za šlechtu. Rudé Právo. Praha, 1993, 3(73), 1.

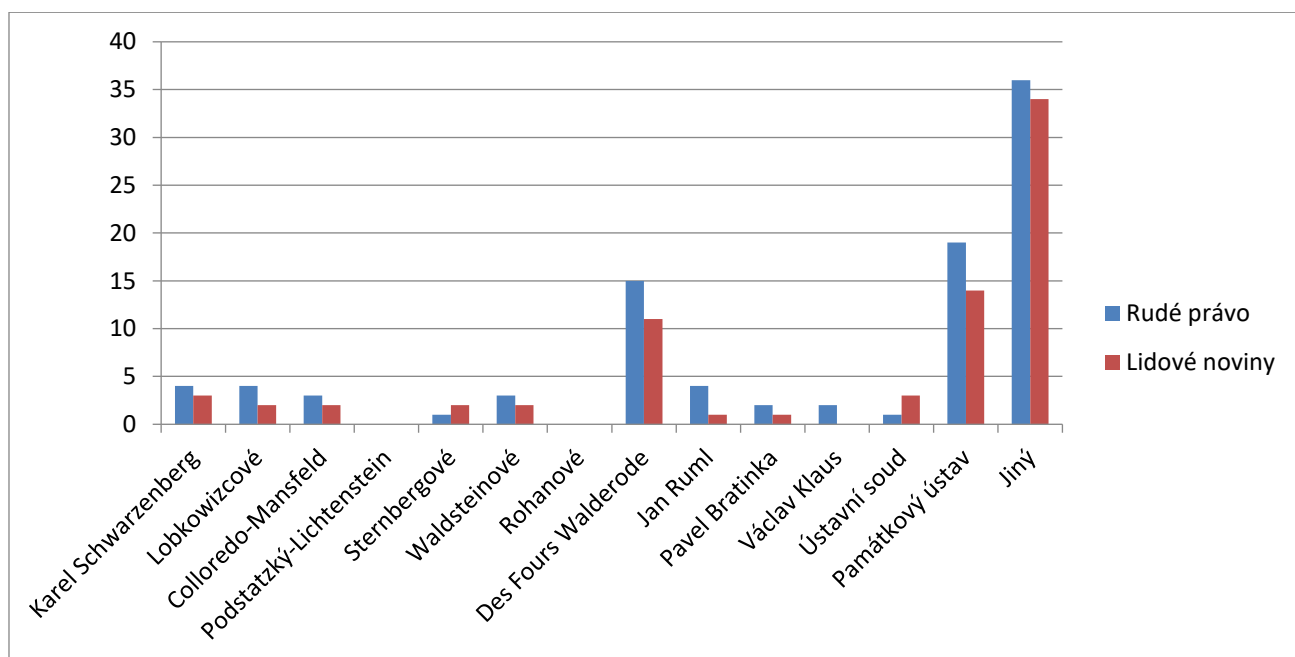
⁹² Bez Ralska by nebyla kampaň. Lidové noviny. Praha, 1993, 6(115), 2.

Graf č. 7 Hlavní aktéři článků

Poslední zkoumanou proměnou jsou vedlejší aktéři článků, kteří byli vybráni stejně jako ti hlavní.

Jak je patrné, tady nade všechny ostatní vyskakuje Karl Des Fours Walderode. Proč tomu tak je, bylo v tomto textu popsáno už výše. Druhým nejčastějším vedlejším aktérem je památkový ústav. Některý z jeho zástupců byl v textech o restitucích velmi často citován. Žádné další velké rozdíly pak v případě vedlejších aktérů nejde mezi médii rozpoznat.

Graf č. 8 Vedlejší aktéři článků

7. Zodpovězení výzkumných otázek

7.1 Hlavní výzkumná otázka

Hlavní tématem při referování o české šlechtě byla pro oba zkoumané deníky shodně restituce majetku. Jednalo se s velkým rozdílem o nejčastěji medializované téma.

Druhým nejčastějším tématem společným oběma periodikům pak bylo udělení státního občanství, a to především ve spojení s kauzou Walderode.

Po něm pak následuje správa majetku, kterým se zabývá spíše Rudé právo, zatímco Lidové noviny se zabývají ještě více ochranou památek.

Asi nejzajímavější je rozdílnost ve více kontroverzních tématech jako jsou kolaborace a Benešovy dekrety. O kolaboraci jako hlavním tématu se Lidové noviny zmiňují jenom ve dvou případech, naopak v Rudém právo v šesti.

V případě Benešových dekretů nebyl nalezen v Lidových novinách jediný text, který by je jakkoliv spojoval s českou šlechtou. V Rudém právu pak spojovaly s nimi šlechtu ve třech případech.

7.2 Vedlejší výzkumné podotázky

První výzkumnou podotázkou bylo, jakým šlechtickým rodinám se dostávalo nejvíce prostoru ve zkoumaných periodikách. Nejčastějším hlavním aktérem z řad šlechticů byl v případě Rudého práva Karl Des Fours Walderode. V Lidových novinách se nejvíce mediální pozornosti dostalo Karlu Schwarzenbergovi.

V případě Walderodeho je nejčastějším hlavním aktérem především kvůli údajně spornému udělení občanství. Naopak Karel Schwarzenberg se dostal na stránky především díky tomu, že byl veřejně činnou osobou a kancléřem tehdejšího prezidenta Václava Havla.

Je tedy zřejmé, že už i výběr hlavního aktéra odráží vztah periodika k české šlechtě. Zatímco Lidové noviny si volí bezkonfliktního kancléře prezidenta republiky, naopak Rudé právo nejčastěji píše o bývalém hraběti, který nemá české občanství a chce zde restituovat.

Pokud pomineme Lobkowicze, tak druhým nejvíce medializovaným českým šlechtickým rodem byl na stránkách Rudého práva rod Podstatzkých-Lichtensteinů, jehož zástupci především na začátku sledovaného období vedli se státem soudní spory o své restituční nároky.

Na druhé straně v Lidových novinách jsou druhým nejvíce medializovaným šlechtickým rodem Sternbergové, kteří své původní statky dostali bez velkých soudních sporů a jsou povětšinou hlavními aktéry v tématech o turistickém ruchu na navracených památkách.

Další výzkumnou podotázkou bylo časové období, kdy vycházelo nejvíce článků o české šlechtě. Takovým to obdobím bylo první čtvrtletí roku 1994, kdy se řešilo udělení občanství Walderodemu.

V Lidových novinách pak vycházelo druhé největší množství textů ve třetím čtvrtletí roku 1993, kdy šlo především o články týkající se především správy majetku a ochrany starožitností z restituovaných zámků.

V Rudém právu se nejvíce textů k tématu české šlechty objevilo ve druhém čtvrtletí roku 1994, které se opět povětšinou týkaly udělení občanství Karlu Des Fours Walderode.

Poslední výzkumnou podotázkou bylo kolik prostoru a v jaké části novin se dostávalo článkům o české šlechtě. Na otázku kolik prostoru lze odpovědět, že nejčastěji byly texty dlouhé dva až čtyři odstavce. V Rudém právu následují jako druhé nejčastější texty na jednu stranu. V Lidových novinách pak jsou dále jednodstavcové články.

Pokud jde o umístění, tak nejvíce články se nacházely shodně v domácí rubrice. Největší rozdíl mezi deníky je pak ve člancích na hlavní stránce. V Rudém právu se velká část článků nachází přímo na ní, v Lidových novinách na ní byly vidět jenom tři.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se pokusila částečně zrekonstruovat mediální obraz české šlechty po roce 1989, konkrétně v letech 1991 až 1994. Mým cílem bylo ukázat, jak se lišilo informování o tomto tématu v podání Rudého práva a Lidových novin.

Výběr těchto dvou titulů se ukázal vcelku dobrý, jelikož se obě periodika mimo témata restitucí rozcházela v dalších nejčastějších tématech, když referovali o české šlechtě. Naopak vybrané období jsem mohla zvolit delší, protože můj předpoklad, že budou referovat o návratu majetku v první vlně restitucí se ukázal jako mylný.

Hlavním tématem pro obě periodika byla restituce majetku. V těch dalších už se spíše rozcházejí. Lidové noviny se zajímaly především o správu majetku a ochranu památek, Rudé právo se soustředilo především na sporné kauzy a na šlechtické rody s možnou kolaborantskou minulostí.

Předpokladem v úvodu mé práce bylo, že Rudé právo bude zastávat stanoviska spíše proti české šlechtě a Lidové noviny budou přinášet objektivní informace.

Rudé právo svými texty nešlo na první pohled nikterak proti české šlechtě, i zde se objevovaly články popisující starost nových majitelů o znovunabyté statky. Jak je ale patrné z volby témat, soustředil se tento spíše levicový titul především na negativní příklady a na problémy týkající se české šlechty.

Naopak Lidové noviny referovaly hlavně o právě probíhajících kauzách a když už se v nich objevil článek mimo takovéto zpravodajství většinou se jednalo o to, jak staronoví majitelé pečují o svůj majetek.

Mediální obraz české šlechty byl tedy ve zkoumaných letech postavený především na restitučních kauzách, přičemž Rudé právo referovalo spíše o těch sporných a šlechta na jeho stránkách vycházela jako hlavně kolaborantská skupina obyvatel, která nyní žádá svůj majetek.

Ze článků v Lidových novinách pak vychází mediální obraz české šlechty jako obraz skupiny obyvatel, která žádá zpátky svůj majetek a povětšinou se o něj pokouší správně starat.

Summary

In my bachelor thesis I attempted to partially reconstruct the media image of Czech nobility after 1989, specifically between 1991 and 1994. My aim was to illustrate how different the information about this topic was performed by *Rudé právo* and *Lidové noviny*

The choice of these two titles appeared to be quite good as both of the periodicals, apart from the topic of restitutions, differed in other most common topics while referring about the Czech nobility. On the other hand the followed period could have been wider, because my assumption that they would refer about the return of property in the first wave of restitutions appeared to be erroneous.

The main topic for both periodicals was the return of property. They rather differ in other topics. *Lidové noviny* was interested especially in asset management and protection of historical monuments, *Rudé právo* focused on disputed cases and aristocratic families with a possible collaborationist history.

The preconception of my thesis was that *Rudé právo* would hold the views against the Czech nobility and *Lidové noviny* would bring objective information.

Rudé právo did not go against the Czech nobility in its texts, there were also texts describing the concerns of new owners about regained properties. As for the choice of topic, this rather left-winged title brought more negative examples and problems relating to Czech nobility.

Lidové noviny, on the other hand, referred especially about ongoing cases. When there was an article out of this kind of reporting, it informed about how the owner takes care of its property.

The media image of Czech nobility in the followed period was built mainly on the restitution cases, where *Rudé právo* referred especially about the disputed cases and the nobility was depicted as a collaborationist group of inhabitants requesting their properties.

As far as *Lidové noviny* is concerned, the media image of Czech nobility is portrayed as a group of inhabitants requesting their properties and trying to take care of it.

Použitá literatura a zdroje

Knižní zdroje

BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan a KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8.

BENDA, Josef. *Restituce majetku bývalých šlechtických rodů po roce 1989*. Praha: Tuláček, 2013. ISBN 978-80-904762-2-6.

BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1387-1.

HAZDRA, Zdeněk. „Mnichovské dny“ jako milník ve vztahu šlechty a novodobé české společnosti, in: Mnichov 1938 a česká společnost, Sborník z mezinárodního symposia k 70. výročí mnichovské dohody, Praha 2008

HAZDRA, Zdeněk. *Česká šlechta v časech nacistické okupace* (malé zamyšlení), in: Válečný prožitek české společnosti v konfrontaci s nacistickou okupací (1939-1945). Sborník příspěvků ze symposia k 70. výročí vypuknutí druhé světové války, Praha 2009. Týž, „Mnichovské dny“

JUŘÍK, Pavel. *Šternberkové: panský rod v Čechách a na Moravě*. Vyd. 1. Praha: Knižní klub, 2013. Universum. ISBN 978-80-242-4065-7.

KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8.

KOZÁK, Jiří. *Právo na pomezí diktatury a demokracie: právní vyrovnání s totalitní minulostí v České republice po roce 1989*. Praha: Auditorium, 2014. Téma. ISBN 978-80-87284-50-6.

NEČASOVÁ, Eva a kolektiv. *Cui bono restituce II. 2.*, dopl. a aktualiz. vyd. Praha: Centrum rozvoje a prosperity, 2007. ISBN 978-80-254-0884-1.

PRŮCHA, Václav a kol. *Hospodářské a sociální dějiny Československa 1918-1992*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2004-2009. 2 sv. ISBN 80-7239-147-X.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2014., [4] s. obr. příl. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.

SCHULZ, Winfried et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Překlad Barbara Köpplová. 3., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze; 2. ISBN 978-80-246-1980-4.

ŠŮLA, Jaroslav. *Colloredové a opočenští Colloredové*. [Česko: s.n., 2002?]. 27 s. ISBN 80-238-9770-5

TRAMPOTA, Tomáš a VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. 293. ISBN 978-80-7367-683-4.

VACULÍK, Pavel. *Komunistická perzekuce šlechty*. Praha: Baset, 2004. ISBN 80-7340-026-X.

VOTÝPKA, Vladimír. *Příběhy české šlechty*. Vyd. 3. Praha: Paseka, 2002. ISBN 80-7185-507-3.

ZEMAN, Karel. *Analýza restitučních procesů v České republice: restituce a ostatní procesy transformující vlastnická práva*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2954-4

Pokusy o restituci státního zámku Opočno po roce 1989: (studie a dokumenty). 2., dopl. vyd. V Pardubicích: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Pardubicích, 2004. ISBN 80-903-1483-X.

Časopisecké a novinové zdroje

Bez Ralska by nebyla kampaň. Lidové noviny. Praha, 1993, **6**(115), 2.

BLAŽKOVÁ, Tereza a Lukáš BLAŽEK. Lex Schwarzenberg – historicko-právní pohled: Historicko-právní pohled. Paměť a dějiny. 2017, (1), 15 -26.

Bratinka intervenoval za šlechtu. Rudé Právo. Praha, 1993, **3**(73), 1.

Bývalá šlechta chce zpátky další majetky zabavené podle Benešových dekretů. Rudé právo. Praha, 1994, **4**(120), 2.

Památkáři vydají zámek Opočno. Mladá Fronta DNES. Praha, 2003, **13**(163), 1.

Památky zalité do betonu. Lidové noviny. Praha, 1992, **5**(98), 9.

Návraty Karla Schwarzenberga. Rudé Právo. Praha, 1992, **2**(213), 15 - 16.

Šlechta chce i zámky, o něž přišla podle Benešových dekretů. Rudé právo. Praha, 1993, **3**(101), 1.

Restituce hradů. Lidové noviny. Praha, 1992, **5**(8), 2.

Ruml potvrdil občanství Karlu Des Fours Walderode. Rudé Právo. Praha, 1994, **4**(42), 1.

Úřady vydávají majetek zkonfiskovaný podle dekretů prezidenta Beneše. Rudé právo. Praha, 1994, **4**(110), 1-2.

Vnitro rozhodne o majetku Salmů. Právo. 2001, **11**(282), 5.

Walderode zůstává českým občanem. Lidové noviny. Praha, 1994, **7**(42), 2.

Záchrana památek. Lidové noviny. Praha, 1994, **7**(124), 2.

Internetové zdroje

Sněmovna podpořila návrh komunistů na zdanění církevních restitucí. Novinky.cz [online]. Praha, 2017, 28.2.2017 [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/464741-snemovna-podporila-navrh-komunistu-na-zdaneni-cirkevnych-restituci.html>

12. *schůze Poslanecké sněmovny*. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 7. července 1997 [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1996ps/stenprot/012schuz/s012042.htm>

10. *schůze Poslanecké sněmovny*. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 25. března 1999 [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1998ps/stenprot/010schuz/s010111.htm>

25. *schůze Poslanecké sněmovny*. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 14. května 1998 [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1996ps/stenprot/025schuz/s025114.htm>

Posun v kauze Opočno. Soud ve Štrasburku podpořil snahu Colloredo-Mansfeldové o obnovení řízení. iROZHLAS [online]. Praha, 2018, 11.1.2018 [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/colloredo-mansfeldova-evropsky-soud-pro-lidska-prava-opocno_1801121102_kro

Dědicové Salmů neuspěli s dílčí žalobou v letité restituční kauze. Deník [online]. Praha, 2016 [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/dedicove-salmu-neuspeli-s-dilci-zalobou-v-letite-restitucni-kauze-20160421.html

Historie zámku Jemniště [online]. [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: <http://www.jemniste.cz/historie-zamku/>

Historie zámku Častolovice [online]. [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: <http://www.zamek-castolovice.cz/zamek/historie/>

Babiš koupil mediální skupinu MAFRA, vlastníka serveru Lidovky.cz. Lidovky.cz [online]. 2013, 26. června 2013 [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: https://byznys.lidovky.cz/babis-koupil-medialni-skupinu-mafra-vlastnika-serveru-lidovky-cz-p9n-/firmy-trhy.aspx?c=A130626_161929_firmy-trhy_khu

Zákony

zákon č. 61/1918, jímž zrušují se šlechtictví, řády a tituly

zákon č. 5/1945 Sb., dekret presidenta republiky o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů

zákon č. 12/1945 Sb., dekret presidenta republiky o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa

Listina základních práv a svobod. In: Ústava České republiky. Praha, 1993.

zákon č. 86/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 81/1966 Sb., o periodickém tisku a o ostatních hromadných informačních prostředcích

zákon č. 166/1990 Sb., kterým se zrušuje zákon č. 180/1980 Sb., o zřízení Federálního úřadu pro tisk a informace

zákon č. 403/1990 Sb., o zmírnění následků některých majetkových křivd

zákon č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích

zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce													
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:													
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Zuzana Borová	<table border="1" style="margin: auto;"> <tr> <td colspan="3" style="text-align: center;">Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd</td> </tr> <tr> <td>Došlo dne:</td> <td style="text-align: center; font-size: 1.2em;">26-05-2017</td> <td style="text-align: right;">-1-</td> </tr> <tr> <td>Čj:</td> <td style="text-align: center; font-size: 1.2em;">2448</td> <td style="text-align: right;">Příloh:</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Přiděleno:</td> </tr> </table>	Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd			Došlo dne:	26-05-2017	-1-	Čj:	2448	Příloh:	Přiděleno:		
Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd													
Došlo dne:		26-05-2017	-1-										
Čj:		2448	Příloh:										
Přiděleno:													
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2015/2016													
E-mail diplomantky/diplomanta: zuzana.borova@agstepanska.cz													
Studijní obor/forma studia: Žurnalistika, prezenční													
Předpokládaný název práce v češtině: Mediální obraz české šlechty po roce 1989													
Předpokládaný název práce v angličtině: The Portrayal of Czech Nobility in the media after the year 1989													
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013): (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve po dvou semestrech</u> od schválení tezí) LS 2017/2018													
Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků): Bakalářská práce se bude věnovat obrazu české šlechty v médiích, konkrétně v celostátním denním tisku po Sametové revoluci, tedy po roce 1989. Zkoumané časové období je 1991 až roku 1994. V tomto časovém úseku dochází k první vlně návratu majetku šlechtickým rodinám a český tisk k tomu zastával různá stanoviska. To bude také předmětem zkoumání praktické části bakalářské práce. V ní se budu zabývat kvantitativní analýzou článku Lidových novin a Rudého práva, které k dané problematice zastávala odlišná stanoviska. Teoretická úvodní část bude zaměřena na poskytnutí všeobecného přehledu, a to pomocí osvětlení legislativních změn a zmínění nejvýznamnější restitučních kauz šlechtického majetku.													
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): <ol style="list-style-type: none"> 1. Úvod 2. Teoretická část <ol style="list-style-type: none"> 2.1 Konfiskace majetku české šlechty v letech po druhé světové válce 2.2 Změny po Sametové revoluci roku 1989 <ol style="list-style-type: none"> 2.2.1 Legislativní změny pro návrat zkonfiskovaného majetku 2.3 Nejvýznamnější restituční kauzy 2.4 Změna médií po roce 1989 <ol style="list-style-type: none"> 2.4.1 Lidové noviny 2.4.2 Rudé právo 3. Praktická část <ol style="list-style-type: none"> 3.1 Metodologie 3.2 Kvantitativní obsahová analýza vybraných titulů 4. Závěr 													
Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy): Rudé právo – 1991 – 1994 Lidové noviny – 1991 – 1994													

Postup (technika) při zpracování materiálu:

Kvantitativní analýza článků a textů v období od 1991 do 1994 stahujících se k tématu v Lidových novinách a Rudém právu, porovnání názorových stanovisek v novinách.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8. - Kniha mapuje dějiny českých médií v kontextu s dějiny českými i světovými.

KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. - Kniha mapuje nejdůležitější oblasti oboru z hlediska dějin cenzury, legislativy, tisku, televize, rozhlasu a dalších médií. Autoři postupují chronologicky podle jednotlivých etap rozvoje jednotlivých médií

BENDA, Josef. *Restituce majetku bývalých šlechtických rodů po roce 1989*. Praha: Tuláček, 2013. ISBN 978-80-904762-2-6. - Kniha nabízí komplexní a odborně fundovaný pohled na problematiku restitucí majetku bývalých šlechtických rodů po roce 1989.

ZEMAN, Karel. *Analýza restitučních procesů v České republice: restituce a ostatní procesy transformující vlastnická práva*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2954-4. - Publikace analyzuje vývoj zásadních procesů transformace národního hospodářství ČR od roku 1989 do roku 2010, a to procesu restitučního.

VOTÝPKA, Vladimír. *Křížovatky české aristokracie*. Praha: Paseka, 2014. ISBN 9788074324413. - Kniha se zabývá osudy potomků šesti českých šlechtických rodů, kteří se od roku 1989 opět aktivně účastní života české společnosti nebo se sem pravidelně vrací.

VOTÝPKA, Vladimír. *Příběhy české šlechty*. Vyd. 3. Praha: Paseka, 2002. ISBN 80-7185-507-3. - Kniha o osudech příslušníků českých šlechtických rodů vznikla v průběhu let 1970-1993. Autor v ní popisuje životy příslušníků české šlechty a dává je do kontextu k českým i světovým dějinám.

SCHULZ, Winfried a Irena REIFOVÁ. *Analýza obsahu mediálních sdělení. 2., přeprac. vyd.* Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0827-8. - Kniha poskytuje úvod do problematiky politické komunikace a obsahové analýzy masově mediovaných textů.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4. - Kniha vysvětluje metody užívané při výzkumu médií. Svou koncepcí kniha obsahuje jak zásady komerčního výzkumu médií, tak i akademického.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

KOZOJED, Petr. *Majetkové újmy českých rodin - znárodnění a restituce nemovitostí, kvalitativní výzkum. Majetkové újmy českých rodin - znárodnění a restituce nemovitostí, kvalitativní výzkum / Petr Kozojed ; vedoucí práce Hana Zimmerhaklová ; oponent práce Jaroslav Vaňous [online]. 2012 [cit. 2017-05-24].*

EHLENOVÁ, Petra. *Collaredo-Mannsfeldové ve 20. století. Collaredo-Mannsfeldové ve 20. století / Petra Ehlenová ; vedoucí práce Jan Županič ; oponent práce Markéta Dvořáková [online]. 2012 [cit. 2017-05-24].*

Datum / Podpis studenta/ky

26.5.2017

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

CEBE, JAW

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

26.5.17 y-ke

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE SCHVALUJE NA IKSŽ VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Kódovací kniha (tabulka)

Příloha č. 1: Kódovací kniha

Identifikační proměnné			
1	Periodikum	1	Rudé právo
		2	Lidové noviny
2	Datum		
3	Název článku		
4	Délka článku	1	Jeden sloupec
		2	dva až čtyři sloupce
		3	jedna strana
		4	dvě a více stran
5	Umístění článku	1	Titulní strana
		2	domácí rubrika
		3	víkendová příloha
Analytické proměnné			
6	Žánr	1	zpráva
		2	komentář
		3	rozhovor
		4	reportáž
		5	jiný publicistický žánr
7	Hlavní téma	1	restituce
		2	správa majetku
		3	soudní spory
		4	ochrana památek
		5	historie šlechtických rodin
		6	Benešovy dekrety
		7	cestovní ruch
		8	udělení státního občanství
		9	kolaborace
		99	jiné
8	Vedlejší téma		stejná témata jako v bodě 7
9	Hlavní aktér	1	Karel Schwarzenberg
		2	Lobkowiczové
		3	Colloredo-Mansfeldové
		4	Podstatzký-Lichtenstein
		5	Sternbergové
		6	Waldsteinové
		7	Rohanové
		8	Des Fours Walderode

		9	Jan Ruml
		10	Pavel Bratinka
		11	Václav Klaus
		12	Ústavní soud
		13	Památkový ústav
		99	Jiný
10	Vedlejší aktér		stejní aktéři jako v bodě 9